

Avondmaalsviering op 26 november 2017
in Almelo
(m.m.v. de cantorij)

Voorganger: ds. Carla Borgers
Organist/leiding cantorij: Henk Oosterveen

Orgelspel voor de dienst

Welkom en mededelingen
Aansteken van de kaars
Moment van stilte

Aanvangswoorden

We zijn hier bij elkaar in de naam van de Ene,
die Licht is en Woord en Leven,
die is als een mantel om ons heen
en als een vuur voor ons uit.

Jij, goddelijk licht, vervul deze wereld,
vervul onze harten en blijf ons nabij.

Openingslied 'Vieren is je hart verwarmen' (t: M. Spoelstra, m. 'Uit uw hemel zonder
grenzen' Lb. 527)

Kyriëgebed

Om het lijden God
Om slachtoffers van brute regiems,
gevangen in dodencellen of kampen roepen wij U aan
en bidden om hun bevrijding.

Om die eindeloze reeks doden en vluchtelingen in Jemen, Syrië,
in de conflict- en hongergebieden in Afrika, in Myanmar en
waar ook ter wereld roepen wij U aan
en bidden om vrede en om mensen van vrede.

Om de slachtoffers van terreur,
zoals de honderden moslims, bruto neergemaaid
in Egypte, na hun gebed,
en bidden om troost voor de families en vrienden
van de omgekomenen en gewonden.

Wij roepen om uw aanwezigheid daar waar het leven onleefbaar is,
waar een mensenleven geen enkele waarde meer heeft,
waar terreur en aanslagen een klimaat van angst scheppen
en mensen elkaar niet meer durven vertrouwen.
Ontferm u God van vrede. Amen.

Glorialied   Liedboek 117d - Laudate omnes gentes (2x zingen)

Bijbellezing   Jesaja 25, 6-8

6 Op deze berg richt de HEER van de hemelse machten
voor alle volken een feestmaal aan:
uitgelezen gerechten en belegen wijnen,
een feestmaal rijk aan merg en vet,
met pure, rijpe wijnen.
7 Op deze berg vernietigt hij het waas
dat alle volken het zicht beneemt,
de sluier waarmee alle volken omhuld zijn.
8 Voor altijd doet hij de dood teniet.
God, de HEER, wist de tranen van elk gezicht,
de smaad van zijn volk neemt hij van de aarde weg
– de HEER heeft gesproken.

Bijbellezing 1 Korintiërs 11, 17-29

17 Nu ik u toch aanwijzingen geef: ik kan u niet prijzen om uw samenkomsten.
Die doen meer kwaad dan goed. 18 Om te beginnen: ik hoor dat u bij uw
samenkomsten in de gemeente partijen vormt. Tot op zekere hoogte geloof ik dat
ook. 19 Het is onvermijdelijk dat er partijvorming onder u is, zodat duidelijk wordt
wie van u betrouwbaar is. 20 Alleen, u komt niet samen om de maaltijd van de
Heer te vieren. 21 Van wat u hebt meegebracht eet u alleen zelf, zodat de een
honger heeft en de ander dronken is. 22 Hebt u soms geen eigen huis waar u kunt
eten en drinken? Of veracht u de gemeente van God en wilt u de armen onder u
vernederen? Wat moet ik hierover zeggen? Moet ik u soms prijzen? Dat doe ik in
geen geval.
23 Want wat ik heb ontvangen en aan u heb doorgegeven, gaat terug op de Heer
zelf. In de nacht waarin de Heer Jezus werd uitgeleverd nam hij een brood, 24
sprak het dankgebed uit, brak het brood en zei: 'Dit is mijn lichaam voor jullie.
Doe dit, telkens opnieuw, om mij te gedenken.' 25 Zo nam hij na de maaltijd ook
de beker, en hij zei: 'Deze beker is het nieuwe verbond dat in mijn bloed gesloten
wordt. Doe dit, telkens als jullie hieruit drinken, om mij te gedenken.' 26 Dus
altijd wanneer u dit brood eet en uit de beker drinkt, verkondigt u de dood van de
Heer, totdat hij komt.
27 Daarom maakt iemand die op onwaardige wijze van het brood eet en uit de
beker van de Heer drinkt, zich schuldig tegenover het lichaam en het bloed van de
Heer. 28 Laat daarom iedereen zichzelf eerst toetsen voordat hij van het brood
eet en uit de beker drinkt, 29 want wie eet en drinkt maar niet beseft dat het om
het lichaam van de Heer gaat, roept zijn veroordeling af over zichzelf.

Lied Liedboek 387 – Als wij weer het brood gaan breken

Een verhaal over brood delen en meer...

(Uit nieuwsbrief nr. 1, jaargang 29 van het Jeannette Noëlhuis – *verhaal van Susan*)

Info vooraf over de Catholic Worker beweging

Van mijn studiegenoot Daan Savert kreeg ik de nieuwsbrief van het Jeannette
Noëlhuis in Amsterdam, waar hij woont.
Het Jeannette Noëlhuis is onderdeel van de Catholic Worker beweging.
Deze beweging begon in de jaren dertig van de vorige eeuw in Amerika met de
Franse filosoof Peter Maurin en de journalist Dorothy Day. Vanuit hun
diepgewortelde geloofsovertuiging en anarchistische inslag begonnen zij een
nieuwe krant: 'The Catholic Worker'. Daaruit ontstond een beweging met veel
huizen van gastvrijheid, waar de allerarmsten en gemarginaliseerden welkom
waren. In 1988 kwam deze inspiratie de oceaan over en begon in de
Amsterdamse Bijlmer het Jeannette Noëlhuis.

Het verhaal

In het Noëlhuis komt het brood niet uit de hemel vallen maar wordt gebracht in hemelsblauwe zakken door een man met een engelennaam: Michael. Twee keer per maand belt hij aan en is er plots een overvloed aan broden en broodjes. Waar het vandaan komt is niet helemaal duidelijk, overgebleven van supermarkten en bakkers waarschijnlijk en net over de datum. Michael heeft geen betaalde baan en zegt lachend: "God betaalt beter!" waarna hij naar zijn volgende brood-adres rijdt.

Deze keer brengt hij ook een zak rode knollen mee waarvan niemand weet wat het nou eigenlijk voor groente is of hoe je ze moet klaarmaken. Drie dagen later liggen ze er nog en staar ik ernaar vanachter mijn ontbijt. Vandaag moet ik koken. Wat zal ik met die dingen doen?

Mijn ontbijt bestaat uit geroosterd engelenbrood met huisgemaakte hummus. Sinds we geen kaas meer inkopen voor het huis maakt iemand iedere week verse hummus. Die vrijwillige armoede smaakt best lekker. Vandaag zit ik alleen in de keuken, maar als ik niet naar mijn werk ga en wat later opsta, is er vaak meer volk. Slaperige kinderen, nog in pyjama, Daan die de krant heeft meegenomen van de brievenbus, Afrikaanse huisgenotes die ik bijna niet herken omdat ze hun pruik niet ophebben. We kletsen wat over het nieuws en het weer en soms ontstaan er opeens gesprekken over religie of filosofie. Of waarom de Terminator films in feite over geweldloze directe actie gaan. En dan vraagt onze vierjarige Ivoriaan wie God is. Als hem wordt verteld dat God de wereld heeft gemaakt, vraagt hij: "Ja maar, door wie is God dan gemaakt?"

Gelukkig mogen de kinderen (3, 4 en 5 jaar) van het Noëlhuis naar de kleuterschool, ook al bestaan ze officieel misschien niet, dus nu is het aankleden en tandenpoetsen. De grote theologische vraagstukken lossen we vanmiddag wel op (stiekem hopen dat hij de vraag dan vergeten is).

Langzaam wordt het huis wakker. [...] Amid kijkt voetbal op zijn telefoon op het bankje voor de kapel want daar werkt de wi-fi het beste. Abina ruimt de weggeefkast op (met tweedehands kleding) en enkele kleuters racen op fietsjes door de lange gang. Nu komen ook de mensen die slecht geslapen hebben uit hun kamers. Ik besluit dat de knollen rapen zijn.

's Middags komt Tjerk Nederlandse les geven aan enkele mensen. Je kan ook les krijgen bij diaconaal centrum 'Stap Verder', maar voor Hatim die een been verloor in Sudan, is dat net een stap te ver. De buurvrouw van beneden geeft computerles aan een Surinaamse huisgenote. Er wordt lunch klaargemaakt. Vaak krijg je, als je rond twaalf uur een beetje rondhangt in de keuken, van alles aangeboden. Fatou bakt pannenkoeken en vraagt of je er ook een wil. Rose maakt fufu met gedroogde vis en staat erop dat je het ook eens probeert. Aiyun heeft bonentaart gemaakt en komt uitdelen. Gemeenschap smaakt ook best lekker. [...]

Tijd om te koken. Ik begin met de soep en bak er veganistische pannenkoeken bij. Een hele klus voor 20 mensen, maar altijd een succes en lekker goedkoop. Mo komt terug uit school en wil helpen roeren en bakken. Fayza komt helpen tafel dekken. Gerritjan, Wanda en hun kinderen komen mee eten, andere mensen zeggen op het laatste moment af. Er is altijd genoeg eten en anders is er altijd nog brood van Michael. De laatste tijd zijn er vaak zoveel eters dat we niet meer rond de keukentafel passen. Met mooi weer wijken we dan uit naar het balkon.

Het eten is klaar en iedereen zit aan tafel. Onze 4-jarige theoloog drukt op de tafelbel en het wordt stil. Er wordt in stilte of fluisterend gebeden in allerlei talen. Op dit moment van de dag zijn we voor mijn gevoel het meeste gemeenschap, broers en zussen. En dan breekt de chaos weer los, maar het geeft niet, ik voel me thuis en tevreden. Er wordt genoten van het eten, ik zie mensen praten en lachen die elkaar nooit hadden ontmoet zonder dit huis. Mensen die het onvoorstelbare hebben meegemaakt en die dat heel even kunnen vergeten. Mensen die lange reizen hebben gemaakt met veel

ontberingen, die hier even kunnen uitrusten tot ze weer verder moeten. En ik zie mezelf, ook weer even thuis na wat rondzwerven, met een (zin)vol leven en een pannenkoek op mijn bord. Het leven smaakt best goed.

Lied   Liedboek 233 – Wat klaarstaat op de tafel

Korte overdenking

'Het leven smaakt best goed', zo besluit Susan haar Huisnieuws-bericht. Met een grote groep mensen vanuit alle windrichtingen zitten ze rond de tafel en eten een eenvoudige maaltijd. Iedereen is er gelijk, iedereen brengt iets in. Een recept, kookkunst, een verhaal, een vraag, een grap, engelenbrood of wat rapen...

Paulus had een heel ander huisnieuws-bericht kunnen schrijven over de gemeenschap in Korinthe. Dat gemeentelven smaakte helemaal niet goed! De weldoorvoede rijken deden zich aan de tafels in de huisgemeente tegoed aan de heerlijke gerechten die ze hadden meegebracht, besproeid met delicate wijnen. Dit deel van de gemeenteleden was al dronken als de allerarmsten binnen kwamen. Wat zij meebrachten was niet veel, zelfs niet genoeg om hun eigen honger te stillen. Een vernederende situatie!

Paulus wrijft het ze in. Als jullie dan zo nodig je buiken dik en rond willen eten en je hersens wilt vertroebelen met te veel wijn, doe dat dan thuis. Maar breng de armen in de gemeente niet in verlegenheid.

Wie eet van het brood en drinkt van de wijn tijdens de maaltijd van de Heer eet en drinkt zichzelf een oordeel als hij voorbij gaat aan de werkelijke bedoeling ervan. Want tijdens deze maaltijd waarin Jezus wordt herdacht, gedenken we niet alleen zijn lijden en sterven, maar ook zijn leven. En juist de armen waren het, de gemarginaliseerden die konden rekenen op zijn aandacht en hulp.

De rechtvaardigheid waar Jezus telkens weer op hamerde was sociale en economische rechtvaardigheid. Dát is wat de gemeente van Christus maakt tot wat ze in diepste wezen is: een sociale en zelfs economische gemeenschap waarin rijk en arm, autochtoon en allochtoon, man en vrouw en mensen met allerlei andere geaardheden, witte, bruine en zwarte mensen, mensen met verschillende opleidingsniveaus elkaar recht doen en elkaar zo nodig ondersteunen. Zo vormen ze samen het 'lichaam van Christus'; zo zijn ze 'in Christus' elkaars zusters en broeders.

Zo kan die leefgemeenschap in het Noëlhuis van de Catholic Worker ons nog iets leren over hoe je dat doet: een sociale en economische gemeenschap vormen die oog heeft voor ieder die er leeft. Nee, we kopen geen kaas want dat is te duur. We maken elke week humus: zéker zo eiwitrijk als kaas en meer betaalbaar, zodat ook diegene die niet veel kan bijdragen zich niet hoeft te generen als hij of zij ervan neemt. We eten allemaal van het engelenbrood van Michael, ook diegenen die zich misschien wat beters zouden kunnen veroorloven. Vrijwillig gedeelde armoede is rijkdom! En rijk wórdt je: door de contacten die je maakt, door wat je van elkaar leert, door de warmte en de vriendschap over en weer, door het samen eten en samen vieren.

'Vieren is met open handen vrij ontvangen wat er komt', zongen we in het begin van deze viering. Vrij ontvangen wat er komt: dat kan engelenbrood of Turks brood zijn. Dat kan een glimlach zijn of misschien juist kostbare tranen. Dat kan een gebed zijn dat je net nodig hebt of een liedtekst die je raakt. Het kan die hand in jouw hand zijn, of die knipoog.

Vieren is je laten dragen door genade, door elkaar. Laten we onze broeder- en zusterschap vieren: brekend en delend, niet alleen brood en wijn, maar óók onszelf. Zó vinden we toekomst, een toekomst die Jezus ons alvast voorleefde en speelde. Amen.

Orgelspel

OPEN RUIMTE

Breken en delen = broeder- en zusterschap vieren

Voorbeden

God van vrede,
Het is goed om samen te kunnen vieren,
in vriendschap verbonden met elkaar.

We bidden:
voor deze wereld waar op zoveel plekken onrust is en oorlog,
waar mensen op zoek zijn naar nieuwe wegen naar elkaar,
wij bidden
dat mensen geraakt mogen worden
door de blijde boodschap van gerechtigheid en vrede
voor alle mensen,
dat er op steeds meer plekken ruimte kan groeien voor
vrede en onderling begrip tussen mensen,
dat mensen de drang tot vernietiging leren weerstaan.

Wij bidden voor de wachtende en wanhopende familieleden, vrienden,
collega's van de vermisten in de Argentijnse duikboot,
ergens in de diepe oceaan.
We bidden dat ze gevonden worden;
dat de families tenminste hun doden kunnen begraven.

We bidden
voor mensen die zich buitengesloten en onvolwaardig voelen,
achtergesteld vanwege huidskleur, godsdienst, afkomst;
wij bidden dat er mensen zijn die hen erbij halen,
hen een plaats geven in onze samenleving,
de plaats die ze toekomt, gewoon omdat ze erbij horen.

We bidden voor wie ziek is en niet lang meer te leven heeft.
Voor de mensen in en buiten onze gemeenten
die lijden aan een vorm van dementie
en voor hun partners en verdere familie,
dat zij steun krijgen van de mensen om hen heen.

God van mensen,
maak ons open en bereid
om het kleine en weerloze te beschermen.
Zet ons op de weg van uw vrederijk. Amen.

Tafelgebed

Niemand heeft Jou ooit gezien, God
Liefde is jouw naam.
Brood des levens heet hij
die jouw kind genoemd wordt,
Jezus, het mensenkind uit Nazaret.

Liefde, zo zegt hij ons, is te doen.
Werk met jouw geest in ons, dat wij liefde doen.
Licht in ons op, dat Jij in ons te zien bent.

Laat de dag komen
dat jouw liefdesmacht zichtbaar zal worden in heel onze wereld
en de machten van dood en kwaad worden overwonnen.
Laat jouw wil geschieden, niet alleen in de hemel,
maar ook op deze aarde,
laat komen jouw rijk van vrede en rechtvaardigheid,
geef ons allen het brood dat wij nodig hebben,
en reken ons het kwaad niet aan
als wij elkaar tot vrede zijn.
Gezegend jouw naam! Amen.

Lied   Liedboek 385 – De tafel van samen

De eerste keer dat het brood werd gedeeld,
de wijn werd gedronken,
de woorden gezegd,
deed Jezus dat zelf; een herinnering voor ons.
Sinds die avond breken wij brood
delen de wijn,
gedenken wij hem,
zeggen de woorden.
Zo is hij in ons midden.

Delen van brood
tijdens het delen zingen we: Liedboek 234 – Die met ons deelt

Rondgaan met de wijn
tijdens het rondgaan zingen we opnieuw: Liedboek 234 – Die met ons deelt

We wensen elkaar vrede

Woorden voor onderweg (*tekst van Wilma Tiemersma-Veenstra*)

En weer is er een nieuwe dag
om te leven,
het te wagen
jou te vragen
mij te dragen
door de dagen.
Als ik even niets kan geven
en om jouw liefde vragen mag.

Zegenlied: Liedboek 416 – Ga met God en Hij zal met je zijn

Doven van de kaars

Orgelspel na de dienst

Collecte bij de uitgang, bestemd voor projecten van de Doopsgezinde Zending